

Кнейслер Ольга Володимирівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів
суб'єктів господарювання
і страхування ТНЕУ

Сучасні тенденції розвитку ринку перестрахування в Україні

Ринок перестрахування є невід'ємним сегментом вітчизняного ринку страхових послуг. Перестрахування забезпечує фінансову стійкість страхових компаній, а відтак формує гарантію захисту майнових інтересів їх страхувальників. Однак, як і на страховому ринку, на ринку перестрахування України існує значна кількість проблем, що гальмує його розвиток.

Динаміка показників перестраховальної діяльності характеризує відповідні тенденції розвитку ринку перестрахування України (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники функціонування ринку перестрахування України

№ з/п	Показники	Роки			
		2005	2006	2007	2008
1	Валові страхові премії, млн. грн.	12853,0	13830,0	18008,2	24008,6
2	Сума страхових премій, які передані перестраховикам, млн. грн., у т.ч.	6047,0	5622,0	6424,0	9065,0
	- резидентам	5371,0	5061,0	5654,0	8027,0
	- нерезидентам	676,0	561,0	770,0	1038,0
3	Частка перестрахування у валових страхових преміях, %, у т.ч.	47,1	40,7	35,7	37,7
	- резидентам	41,8	36,6	31,4	33,4
	- нерезидентам	5,3	4,1	4,3	4,3
4	Валові страхові виплати, млн. грн.	1894,0	2599,6	4213,0	7050,7
5	Сума страхових виплат за операціями перестрахування, млн. грн., у т.ч.	414,5	396,3	654,7	926,5
	- від перестраховиків-резидентів	347,5	273,4	329,0	504,6
	- від перестраховиків-нерезидентів	67,0	122,9	325,7	317,5
6	Рівень виплат за операціями перестрахування, %, у т.ч. з нерезидентами	6,9 9,9	7,1 21,9	10,1 42,3	10,2 30,6

Джерело: Розраховано за даними Держфінпослуг

Як свідчить проведений аналіз у табл. 1, обсяг валових страхових премій зростає впродовж чотирьох років від 12853,0 млн. грн. до 24008,6 млн. грн. (в 1,9 разів), при цьому вищими темпами в 2008 році порівняно з 2007 та 2006 роками (на 3,1% та 37,3% відповідно). Така позитивна динаміка характеризує високий розвиток страхування в Україні.

Разом з тим, збільшуються розміри страхових премій, які сплачено за операціями перестрахування. Так, в 2005 році їх обсяг складає 6047,0 млн. грн., а в 2008 році зростає до 9065,0 млн. грн. (в 1,5 разів), що свідчить про низьку капіталізацію вітчизняних страховиків, неможливість утримання значних ризиків та високий рівень збитковості ризиків, які складають їх страховий портфель.

Варто зазначити, що в 2006 році спостерігається зниження суми страхових премій, переданих в перестрахування, в 1,1 разів. Ця тенденція пояснюється змінами у нормативно-правовому забезпеченні перестраховальної діяльності. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Про порядок та вимоги щодо здійснення перестрахування у страховика (перестраховика)-нерезидента" (№ 124 від 4 лютого 2004 року) підвищуються вимоги до перестраховиків-нерезидентів, з якими страховик укладає перестраховальні договори [2]. Це в свою чергу призвело до розірвання договорів перестрахування із сумнівними перестраховиками-нерезидентами, відбулося значне скорочення схемних операцій на ринку

перестраховання, внаслідок яких відтік великих сум коштів закордон зменшився. Відповідно в 2006 році знизився обсяг страхових премій, які передані в перестраховання перестраховикам-нерезидентам, так і в цілому суми сплачених премій за операціями перестраховання.

Частка перестраховання у валових преміях зменшується від 47,1% в 2005 році до 37,7% в 2008 році, що пояснюється нижчими темпами зростання сплачених страхових премій в перестраховання в 2006-2007 роках порівняно з ростом валових страхових премій. Деяка інша динаміка прослідковується в 2008 році, згідно якої вищими темпами зростає обсяг премій за операціями перестраховання, ніж валових премій в цілому (на 7,8%), за рахунок збільшення частки внутрішнього перестраховання. Це є позитивним аспектом на ринку перестраховання, що розширює можливості розвитку страхування за допомогою вітчизняних страховиків та забезпечує національну безпеку страхового ринку.

Валові страхові виплати зростають впродовж чотирьох років від 1894,0 млн. грн. до 7050,7 млн. грн. (в 3,7 разів), при цьому вищими темпами в 2006, 2007 та 2008 роках (137,2%, 162,1% та 167,3%). Ця позитивна динаміка характеризує високий розвиток вітчизняного страхування. Відповідно збільшується рівень виплат за операціями перестраховання з 6,9% в 2005 році до 10,2% в 2008 році. Значно більшими темпами зростає рівень виплат за операціями перестраховання з нерезидентами від 9,9% до 30,6%, що перевищує рівень виплат за договорами внутрішнього перестраховання в 2008 році майже у 5 разів. Це свідчить про розвиток класичного перестраховання та очищення страхового ринку від псевдостраховання. Однак низький рівень виплат за договорами перестраховання з резидентами є негативним аспектом, що характеризує наявність схемного страхування на внутрішньому ринку.

Підводячи підсумки, доцільно визначити основні тенденції на ринку перестраховання України. Зростають обсяги та частка страхових премій за договорами перестраховання, розширює свої горизонти ринок перестраховання. Разом з тим, з'являються проблеми, що перешкоджають його розвитку. По-перше, це відсутність законодавчого регулювання проведення операцій з перестраховання та належного страхового нагляду за ними. По-друге, це проблеми інформаційного забезпечення перестраховальної діяльності, що супроводжуються відсутністю повних, достовірних даних про діяльність перестраховиків, їх фінансову надійність та страхову платоспроможність. По-третє, поширення між вітчизняними страховими компаніями принципу взаємності, що досить часто призводить до невиконання страхових зобов'язань та зростання заборгованості за переданими перестраховальними преміями. По четверте, значні обсяги страхових премій, що передані перестраховикам-нерезидентам, свідчать про вагоме місце іноземних перестраховиків на вітчизняному страховому ринку, а відповідно зниження розвитку внутрішнього перестраховання.

Література

1. Про внесення змін до Закону України "Про страхування": Закон України // Вісник Верховної Ради. – 2004. - №7.
2. Про затвердження порядку та вимог щодо здійснення перестраховання у страховика (перестраховика)-нерезидента: Постанова Кабінету Міністрів України № 124 від 04.02.2004 р.
3. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку: Монографія / За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. Нац. Торг.-екон. Ун-т, 2007. – 460 с.
4. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України: страховий ринок [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>.